

Risakanalys mänskliga rättigheter: solceller (dynamiskt inköpssystem)

Datum: 2019-09-25

Ansvarig för analys: Kristin Tallbo, hållbarhetsstrateg SKI

1. Inledning

Vilket är det huvudsakliga föremålet för upphandling?

Inom ramen för planeringen ska upphandlingsföremålet fastställas. Det gäller oavsett om det gäller ett befintligt avtal eller ett nytt upphandlingsföremål.

Solceller.

Har mänskliga rättigheter inklusive arbetares rättigheter varit del av inriktningsbeslutet för upphandlingen?

En tydlig målsättning är en förutsättning för att kunna följa upp huruvida önskade resultat har uppnåtts. T.ex. kan det ställas högre hållbarhetskrav på en del av sortimentet.

Nej.

Har det gjorts någon avgränsning/prioritering inför risakanalysen?

Om föremålet för upphandling är komplext, eller om det omfattar ett stort sortiment, behöver risakanalysen avgränsas. Avgränsningen bör göras till en viss produkt eller produktkategori. Om det gäller ett befintligt upphandlingsföremål kan val av produkt bygga på aktuella volymer. Om det har gjorts uppföljningar har det dessutom ofta inhämtats statistik som kan vara vägledande. Det kan också vara så att det finns information om att en viss produkt inom ett sortiment innefattar stora risker, som t.ex. plasthandskar. Då kan det finnas anledning att titta på just den produkten.

Analysen avgränsas till Kina (se nedan). Analysen avgränsas även till slutproduktions- samt råvaruledet, då dessa led fångar upp flest risker.

Metoden som används i nedanstående riskanalys baseras på de källor som återfinns i mallens **Bilaga 1: Vägledning och konventionstexter**.

2. Kartlägg leveranskedjor och länder

I detta steg av riskanalysen kartläggs tillverkningsprocesserna och leveranskedjorna utifrån uppdelningen Slutproduktion, Komponenttillverkning och Råvaruutvinning.

Om det gäller ett befintligt upphandlingsföremål och det har inhämtats statistik inför uppföljning kan statistiken innehålla information om aktuella länder. Det är också läge att be potentiella leverantörer att fylla i kravpaketet "Riskanalys och riskhantering" i WorldFavor, om de inte redan har gjort det.

[How Products are Made](#) är en bra början för att hitta information om hur olika produkter tillverkas och vilka råvaror de innehåller, men det bästa tipset är att googla! Sök efter publika rapporter, artiklar och riskanalyser på produkter, råvaror och branscher/industrier för att kartlägga både tillverkningsprocesser och länder. Använd branschorganisationers och leverantörers hemsidor.

I de fall det saknas verifierad information om tillverknings- eller råvaruland kan det krävas antaganden baserat på publika rapporter och analyser. Detta gäller särskilt råvaruutvinningen. U.S. Geological Surveys årliga [Mineral Commodity Summaries](#) innehåller information om mineralproduktion och reserver för ett åttiotal av världens mineraler och ämnen.

Obs! Spara alla analyser, rapporter och artiklar.

2.1 Slutproduktion

Vad för typ av arbete utförs i slutproduktionen och av vilka sorters aktörer?

Beskriv processerna kortfattat, t.ex. fabrikstillverkning av [produkt].

Fabrikstillverkning av solceller, genom processer såsom:

- Purifying the silicon
- Making single crystal silicon
- Making silicon wafers
- Doping
- Placing electrical contacts
- The anti-reflective coating
- Encapsulating the cell

Se [What is a solar cell made up of?](#) och [How are solar panels produced?](#)

Vi vet inte vilka underleverantörer som kan bli aktuella, men här är ett antal stora leverantörer i Kina: Trina Solar, Yingli Solar, Jinko Solar, Suntech Solar, JA Solar, Canadian Solar, ReneSola, EGing PV, Hareon Solar, Tunto Solar,

China Sunergy, DeSolar, Motech Industries, Shunfeng International Clean Energy, Hanwa Q Cells.¹

I vilka länder tillverkas slutprodukterna?

Ange, om möjligt, vilken slutprodukt som kommer från vilket land samt om det är verifierad information eller ett antagande.

Majoriteten (69 % 2016) solceller tillverkas i Kina.² Vi antar därför att majoriteten av "våra" solceller kommer därifrån.

2.2 Komponenttillverkning

Vad för typ av arbete utförs i tillverkningen av de huvudsakliga komponenterna och av vilka sorters aktörer?

Beskriv processerna kortfattat, t.ex. förädling av råvaror, industriell tillverkning av komponenter.

Detta steg av processen torde främst vara förädling av råvaror.

I vilka länder tillverkas de huvudsakliga komponenterna?

Ange, om möjligt, vilken komponent som kommer från vilket land samt om det är verifierad information eller ett antagande.

Troligtvis i Kina, då en stor del av slutproduktion och råvaror kommer från Kina.

2.3 Råvaruutvinning

Vilka är de huvudsakliga råvarorna, hur utvinns de och av vilka sorters aktörer?

Lista de huvudsakliga råvarorna liksom de råvaror som är av stor vikt ur ett riskperspektiv, såsom konfliktmineraler.

¹ <https://www.tuntopower.com/solar-panel-manufacturers-companies/> och <https://solarfeeds.com/top-solar-manufacturers-in-china/>

² <https://www.business-humanrights.org/en/renewable-energy-risking-rights-returns-an-analysis-of-solar-bioenergy-geothermal-sectors>

Kisel, koppar, bauxit, aluminium, olja/plast, glas, silver, järn/stål, bly, kadmium, indium, tellur, gallium, nickel, tenn, germanium, selen, zink.

Kisel är huvudkomponenten i strandsand. Det är rikligt tillgängligt, vilket gör det till det näst mest tillgängliga elementet på jorden. Konvertering av sand till högkvalitativ kisel är dock en kostsam och energikrävande process. Kisel med hög renhet produceras av kvartssand i bågugn vid mycket höga temperaturer.

Olja pumpas upp från oljefält i marken eller på havsbotten.

Mineralerna utvinns i gruvor eller dagbrott. Nedan anges generell information för en stor andel av dem, i relation till index för svaga stater och korruptionsindex.

Legend

Fragile States Index 2018: Ranking
 (1 most fragile, 178 least fragile)

- > 156 – 178
- > 133 – 156
- > 111 – 133
- > 89 – 111
- > 66 – 89
- > 41 – 66
- > 16 – 41
- > 0 – 16

Corruption Perceptions Index 2017

- > 156.7 – 179
- > 134 – 156.7
- > 112 – 134
- > 90 – 112
- > 67.7 – 90
- > 45 – 67.7
- > 23 – 45
- > 1 – 23

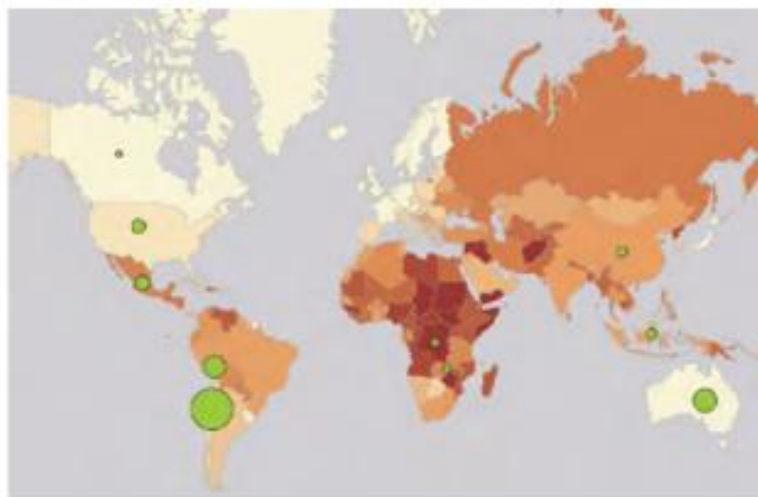

Figure 6. Copper reserves 2018

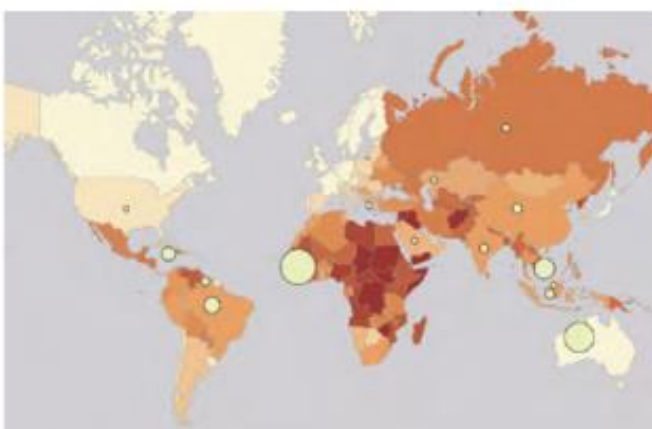

Figure 3. Bauxite and alumina reserves 2018

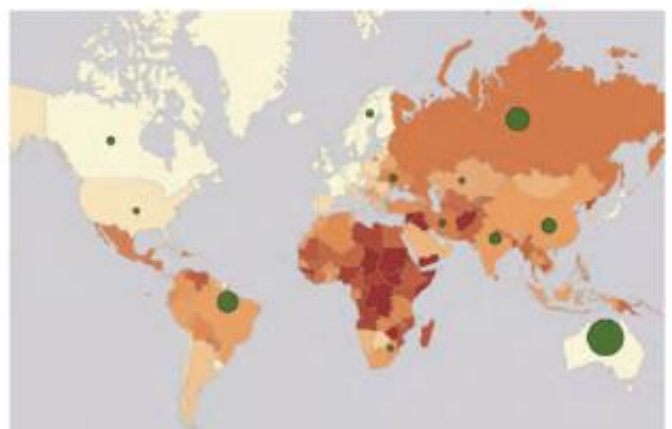

Figure 8. Iron ore reserves 2018

Figure 9. Lead reserves 2018

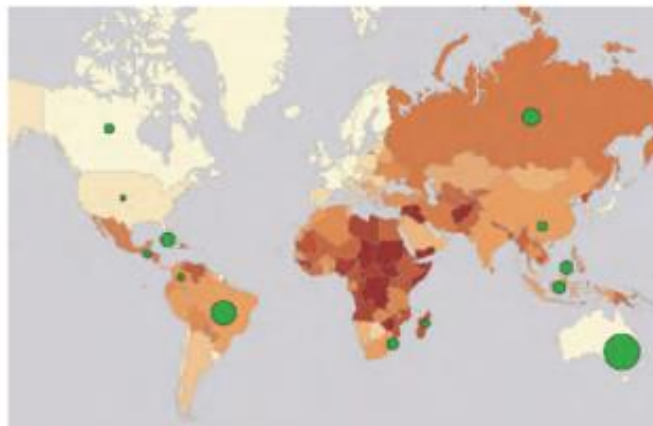

Figure 13. Nickel reserves 2018

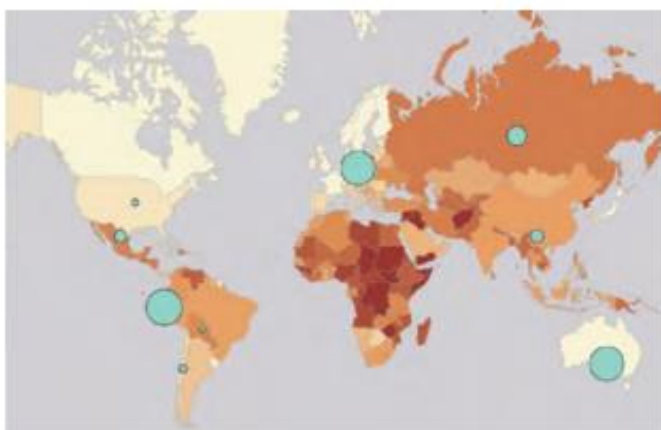

Figure 16. Silver reserves 2018

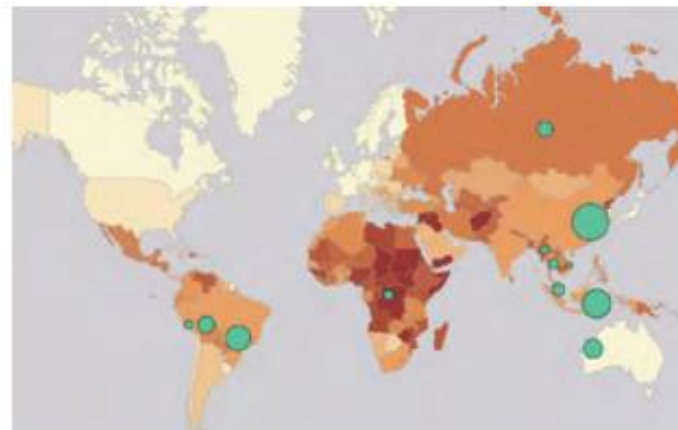

Figure 18. Tin reserves 2018

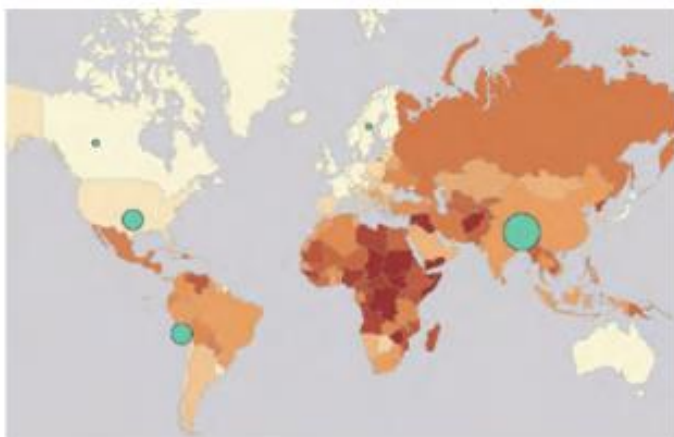

Figure 17. Tellurium reserves 2018

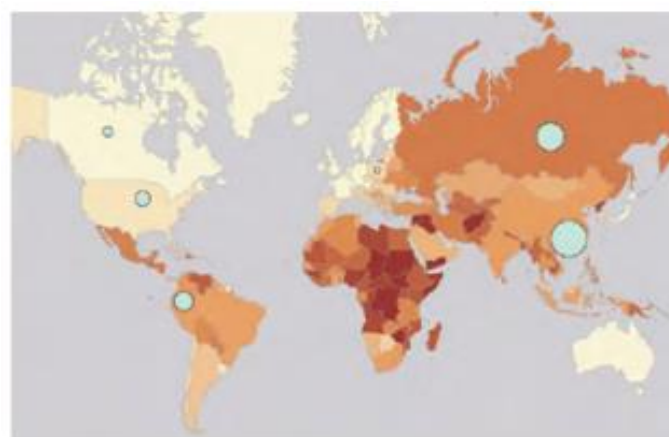

Figure 15. Selenium reserves 2018

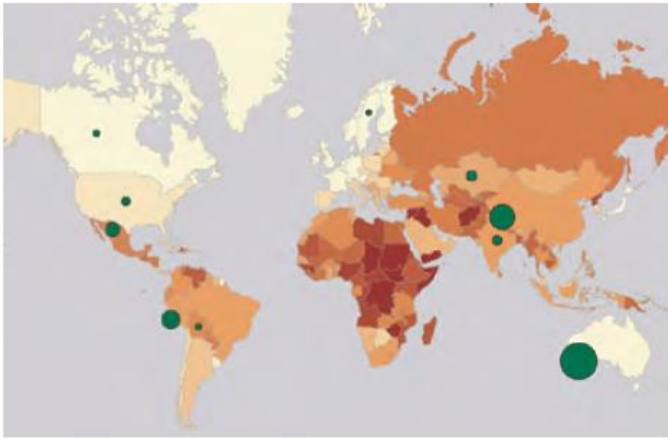

Figure 20. Zinc reserves 2018

Vilka länder kommer råvarorna från?

Ange, om möjligt, vilken råvara som kommer från vilket land samt om det är verifierad information eller ett antagande.

Vi har inga svar men Kina har några av världens största reserver av kisel, bly, selen, tellur, tenn och zink. Kina har också reserver av bauxit och aluminiumoxid, koppar, järn, nickel och silver, samt är en av världens största producenter av olja/plast.

3. Identifiera negativ påverkan

Upphandlande myndighet bör identifiera och bedöma all potentiell negativ påverkan på mänskliga rättigheter som myndigheten kan bli inblandad i. Processen bör bygga på intern och extern expertis om mänskliga rättigheter (från t.ex. intresseorganisationer) och innefatta samråd med grupper och personer som har drabbats eller kan komma att drabbas av negativ påverkan (genom t.ex. fabriksrevisioner), utifrån vad som anses lämpligt med hänsyn till myndighetens storlek, typ av upphandling och det land där produkterna tillverkas. Syftet är att förstå specifik påverkan på specifika människor utifrån den specifika miljö i vilken verksamheten bedrivs. Det är också viktigt att komma ihåg att riskanalyser för mänskliga rättigheter skiljer sig från sedvanlig riskhantering, då de inte fokuserar på risker för upphandlande myndighet utan på risker för rättighetsinnehavarna.

3.1 Samla in och analysera information

I detta steg av riskanalysen görs en bedömning av situationen för mänskliga rättigheter i den specifika miljö verksamheten bedrivs. Vi använder oss av [amfori BSCI Country Risk Classification](#), som i sin tur bygger på Världsbankens [Worldwide Governance Indicators \(WGI\)](#).

Mest allvarliga riskländer:	Länder med WGI-medelvärde under 3 eller minst två individuella dimensioner som är klassade under 1.
Riskländer:	Länder med WGI-medelvärde mellan 0-60 eller tre eller fler enskilda dimensioner som är rankade under 60.
Länder med låg risk:	Länder med WGI-medelvärde högre än 60 och högst två individuella dimensioner under 60.

Ange de länder som är aktuella liksom risknivå, baserat på ovannämnda klassificering och färger.

Land	Total risk
Kina	42,8

Samtidigt samlas ytterligare information in per land, produkt, råvara eller industri/bransch, att användas under 3.2. Sammanställ risker. Använd källorna i mallens **Bilaga 2: Källor** och tänk på följande:

- [MVO Nederland CSR Risk Check](#) och [Business & Human Rights Resource Centre](#) är en mycket bra början, men glöm inte landrapporterna som t.ex. Human Rights Watch, Amnesty International och de amerikanska och svenska utrikesdepartementen tar fram, inklusive amerikanska utrikesdepartementets människohandelsrapport.
- Finns det branschinitiativ eller certifieringar som syftar till att hantera risker i leveranskedjan, varifrån information kan inhämtas?
- Har det genomförts någon fabriksrevision på befintligt avtal, varifrån information kan inhämtas?

- Finns det information på [internationella fackföreningars](#) hemsidor?
- Finns det information på internationella branschorganisationers hemsidor?

Obs! Spara alla analyser, rapporter och artiklar.

Använda källor

- [International Trade Union Confederation – China](#)
- [US Department of State Trafficking in Persons Report 2019 – China](#)
- [US Department of State Country Reports on Human Rights Practices for 2018 – China](#)
- [Freedom House Freedom in the World Report 2019 – China](#)
- [Human Development Index – China](#)
- [World Justice Rule of Law Index – China](#)
- [Human Rights Watch World Report 2019 – China](#)
- [Amnesty International Annual Report 2017/2018 – China](#)
- [CSR Risk Check \(genererad utifrån solpaneler + Kina\)](#)
- [CSR Risk Check \(genererad utifrån silicon + China\)](#)
- [CSR Risk Check \(genererad utifrån plast + Kina\)](#)
- [CSR Risk Check \(genererad utifrån olja + Kina\)](#)
- [International Institute for Sustainable Development Green Conflict Minerals](#)
- [Business & Human Rights Resource Centre Renewable Energy Risking Rights & Returns](#)
- [Business & Human Rights Resource Centre Investor Snapshot: Solar Energy & Human Rights](#)
- [China firm apologizes for toxic waste after protest – Reuters](#)
- [China solar panel factory shut after protests - BBC News](#)
- [IISD Green Conflict Minerals - August 2018](#)
- [The Dark Side of China's Solar Boom](#)

3.2 Sammanställ risker

I detta steg av riskanalysen sammanställs de risker som identifieras. Med risker avses den upphandlande myndighetens potentiellt negativa påverkan på mänskliga rättigheter.

De mänskliga rättigheter som avses finns listade i mallens **Bilaga 3: Rättigheter**.

Riskerna som identifieras måste vara kopplade till föremålet för upphandling. T.ex. aktualiseras inte risken för tortyr bara för att landet har en auktoritär regering som också använder sig av tortyr. Däremot aktualiseras risken för tortyr om den auktoritära regeringen

sätter press på tillverkaren att lämna ut uppgifter om en anställd vilket i sin tur kan leda till att den anställde riskerar att torteras.

I detta steg av riskanalysen identifieras också rättighetsinnehavare och framför allt särskilt sårbara grupper, se mallens **Bilaga 4: Rättighetsinnehavare och särskilt sårbara grupper**. Det är av stor vikt att analysen inte avgränsas till arbetare utan också tar hänsyn till det omgivande samhället.

Nedan finns tre tabeller för Slutproduktion, Komponenttillverkning och Råvaruutvinning.

1. När du har hittat en risk i en rapport, ta fram mallens **Bilaga 3: Rättigheter** och identifiera vilken/vilka rättighet(er) risken hör till.
2. Skriv in rättigheten/rättigheterna i kolumn 1.
3. Skriv in sakfrågan, dvs. risken du hittade, i kolumn 2.
4. Ta fram mallens **Bilaga 4: Rättighetsinnehavare och särskilt sårbara grupper** och stäm av listan med särskilt sårbara grupper mot sakfrågan.
5. I kolumn 2, markera med **gult** de särskilt sårbara grupper du har identifierat.
6. Lägg till fler rader om du behöver plats för fler rättigheter/risker.

Se exemplen i tabellen för Slutproduktion.

Slutproduktion

Rättighet	Sakfråga inklusive särskilt sårbara grupper
Föreningsfrihet; Bilda och ansluta sig till fackföreningar samt strejkrätt; Föreningsfrihet, organisationsrätt och rätten till kollektiva förhandlingar (nr. 87 och 98)	<p>CSR Risk Check: China has not signed the ILO-conventions on forming unions and collective negotiations (C87 and C98). Freedom of association is not protected by law; calling to strike can lead to a prison sentence. The state federation All China Federation of Trade Unions (ACFTU) is the only authorized trade union in China, and it is loyal to the (local) government. All local and sectoral unions are obliged to be a member of the ACFTU, meaning that they are not independent, as they are indirectly controlled by the state.</p> <p>CSR Risk Check + ITUC Global Rights: China scores a 5 on the ITUC Global Rights Index (scale 1-5) for freedom of association and workers' rights, which stands for no guarantee of rights. Countries with the rating of 5 are the worst countries in the world to work in. While the legislation may spell out certain rights, workers have effectively no access to these rights and are therefore exposed to autocratic regimes and unfair labor practices.</p>
Migranternas rättigheter	<p>CSR Risk Check: There are tens of millions of migrant workers employed in Chinese workplaces, many coming from the poorer west of China. On paper, migrant workers have the same rights as other workers but in practice they continue to be more prone to abuse, such as breaches of job contracts, poor living conditions, non-payment of wages, unhealthy working conditions, and long working hours.</p>
Slaveri, trälldom eller tvångsarbete; Tvångs- och straffarbete (nr. 29 och 105)	<p>CSR Risk Check: There are strong signals that thousands of migrant laborers from North Korea are working in Russia, China, Mongolia, and the Middle East as forced laborers. They make long working hours and receive virtually no pay (maximum of 10% of their total salary). According to researchers, workers are sent to work here to earn foreign currency for the government in North Korea. An estimated 65,000 North Koreans are working abroad, for example in logging, mining, restaurants and construction sites.</p>
Diskriminering i arbetslivet (nr. 100 och 111); Jämlikhet inför lagen, lika skydd av lagen och icke-diskrimineringsrätt; Minoriteternas rättigheter	<p>CSR Risk Check: There are strong indications that workplace discrimination based on sexual orientation and gender identity is common in China and is not prohibited by any law or national regulation. There are strong signals that LGBT individuals, particularly transgender people, suffer discrimination in the workplace or find challenges securing a job. Moreover, discrimination in employment is widespread based on gender, age, height, birthplace, physical appearance, and health status.</p>

	<p>CSR Risk Check: Chinese women have reported that discrimination, unfair dismissal, demotion, and wage discrepancies are significant problems. On average, women earn 35 per cent less than men who do similar work. This wage gap is greater in rural areas. Women also continue to be underrepresented in leadership positions, despite their high rate of participation in the labor force.</p> <p>CSR Risk Check: China advanced its so-called “sinicization” of religion in recent years: a far-reaching strategy to control, govern, and manipulate all aspects of faith into a socialist mold infused with “Chinese characteristics.” Based on China’s longstanding and continuing record of severe religious freedom violations, the US Commission on International Religious Freedom (USCIRF) again recommends China be designated a ‘country of particular concern’.</p>
<p>Rättvisa och gynnsamma arbetsförhållanden; Hälsa</p>	<p>CSR Risk Check: The production of photovoltaic (PV) solar cells may have health impacts for workers. Production involves many toxic materials that are also used in the microelectronic industry more generally. The main health risks involve workers inhaling fumes or coming into direct contact with materials such as silicon tetrachloride, silicon dust, lead, cadmium, or the extremely flammable silane gas.</p>
<p>Tillfredsställande levnadsstandard, inklusive tillräcklig mat, lämpligt boende, rent dricksvatten och sanitet, förbud mot tvångsavvisningar; Hälsa</p>	<p>CSR Risk Check: In heating and purifying silicon for its use in solar cells, the extremely toxic silicon tetrachloride is released. Although it is easily recovered and reused as an input for the production process, in places with little or no environmental regulation, silicon tetrachloride can constitute a large environmental hazard.</p> <p>The same goes for other types of waste, as well as risks related to biodiversity & deforestation, water use and availability, air pollution, and soil and (ground)water contamination.</p>
<p>Social trygghet, inklusive socialförsäkring</p>	<p>US Dep of State: Migrant workers and their families faced numerous obstacles with regard to working conditions and labor rights. Many were unable to access public services, such as public education for their children or social insurance, in the cities where they lived and worked because they were not legally registered urban residents.</p>

Komponenttillverkning

Rättighet	Sakfråga inklusive särskilt sårbara grupper

Råvaruutvinning

Rättighet	Sakfråga inklusive särskilt sårbara grupper
Tillfredsställande levnadsstandard, inklusive tillräcklig mat, lämpligt boende, rent dricksvatten och sanitet, förbud mot tvångsavvisningar	CSR Risk Check: Moving populations away from their land for product or site development for chemical production may lead to loss of livelihood, resources or assets, resulting in local tensions if inadequate compensation arrangements are made. Note that large scale extractives projects may result in the displacement and resettlement of local communities. Compensation to families for the loss of their land generally fails to cover what has been lost, or might not take place at all. Children are particularly vulnerable to the adverse impacts of this process, but their needs are regularly disregarded.

	<p>The same goes for other types of waste, as well as risks related to biodiversity & deforestation, water use and availability, air pollution, and soil and (ground)water contamination.</p> <p>Offshore oil and gas production has the potential to adversely impact the fishing industry. Oil spills pollute the seas and dispersants affect the habitat of the fish leading to smaller fish stocks. According to Esso Norge fishermen are concerned with the potential of: Competition for and loss of access to traditional fishing grounds; Seafloor debris or obstructions from the oil industry that could damage fishing gear and cause loss of fishing catch and time; Pollution; and Increased vessel traffic.</p> <p>Petrochemical pollution can have serious impact on the health of surrounding communities including neurological damage, lung irritation and disease and forms of cancer.</p>
<p>Hälsa; Tillfredsställande levnadsstandard, inklusive tillräcklig mat, lämpligt boende, rent dricksvatten och sanitet, förbud mot tvångsavvisningar; Minoriteters rättigheter</p>	<p>CSR Risk Check: Waste disposal and (un)intentional releases of hazardous materials can lead to damage to health or the local environment.</p> <p>CSR Risk Check: The mining and production of gold, silver, nickel, copper, lithium and natural rubber has been strongly associated with incidences of conflict with indigenous peoples.</p>
<p>Föreningsfrihet; Bilda och ansluta sig till fackföreningar samt strejkrätt; Föreningsfrihet, organisationsrätt och rätten till kollektiva förhandlingar (nr. 87 och 98)</p>	<p>CSR Risk Check: China has not signed the ILO-conventions on forming unions and collective negotiations (C87 and C98). Freedom of association is not protected by law; calling to strike can lead to a prison sentence. The state federation All China Federation of Trade Unions (ACFTU) is the only authorized trade union in China, and it is loyal to the (local) government. All local and sectoral unions are obliged to be a member of the ACFTU, meaning that they are not independent, as they are indirectly controlled by the state.</p> <p>CSR Risk Check + ITUC Global Rights: China scores a 5 on the ITUC Global Rights Index (scale 1-5) for freedom of association and workers' rights, which stands for no guarantee of rights. Countries with the rating of 5 are the worst countries in the world to work in. While the legislation may spell out certain rights, workers have effectively no access to these rights and are therefore exposed to autocratic regimes and unfair labor practices.</p>
<p>Migranternas rättigheter</p>	<p>CSR Risk Check: There are tens of millions of migrant workers employed in Chinese workplaces, many coming from the poorer west of China. On paper, migrant workers have the same rights as other workers but</p>

	<p>in practice they continue to be more prone to abuse, such as breaches of job contracts, poor living conditions, non-payment of wages, unhealthy working conditions, and long working hours.</p>
Rättvisa och gynnsamma arbetsförhållanden; Hälsa	<p>CSR Risk Check: The production of photovoltaic (PV) solar cells may have health impacts for workers. Production involves many toxic materials that are also used in the microelectronic industry more generally. The main health risks involve workers inhaling fumes or coming into direct contact with materials such as silicon tetrachloride, silicon dust, lead, cadmium, or the extremely flammable silane gas.</p> <p>CSR Risk Check: Staff is often exposed to petrochemicals without adequate preparation. They also lack adequate protective equipment during the cleanup of spills and leakages.</p>
Social trygghet, inklusive socialförsäkring	<p>US Dep of State: Migrant workers and their families faced numerous obstacles with regard to working conditions and labor rights. Many were unable to access public services, such as public education for their children or social insurance, in the cities where they lived and worked because they were not legally registered urban residents</p>
Diskriminering i arbetslivet (nr. 100 och 111); Jämlikhet inför lagen, lika skydd av lagen och icke-diskrimineringsrätt; Minoriteters rättigheter	<p>CSR Risk Check: There are strong indications that workplace discrimination based on sexual orientation and gender identity is common in China and is not prohibited by any law or national regulation. There are strong signals that LGBT individuals, particularly transgender people, suffer discrimination in the workplace or find challenges securing a job. Moreover, discrimination in employment is widespread based on gender, age, height, birthplace, physical appearance, and health status.</p> <p>CSR Risk Check: Chinese women have reported that discrimination, unfair dismissal, demotion, and wage discrepancies are significant problems. On average, women earn 35 per cent less than men who do similar work. This wage gap is greater in rural areas. Women also continue to be underrepresented in leadership positions, despite their high rate of participation in the labor force.</p> <p>CSR Risk Check: China advanced its so-called “sinicization” of religion in recent years: a far-reaching strategy to control, govern, and manipulate all aspects of faith into a socialist mold infused with “Chinese characteristics.” Based on China’s longstanding and continuing record of severe religious freedom violations, the US Commission on International Religious Freedom (USCIRF) again recommends China be designated a ‘country of particular concern’.</p>

Slaveri, trældom eller tvångsarbete; Tvångs- och straffarbete (nr. 29 och 105)

CSR Risk Check: There are strong signals that thousands of **migrant laborers** from North Korea are working in Russia, China, Mongolia, and the Middle East as forced laborer. They make long working hours and receive virtually no pay (maximum of 10% of their total salary). According to researchers, workers are sent to work here to earn foreign currency for the government in North Korea. An estimated 65,000 North Koreans are working abroad, for example in logging, mining, restaurants and construction sites.

Är produkten förknippad med symbolfrågor?

T.ex. leksaker och risken för barnarbete.

Nej. Inte mer än att det är tänkt att vara ett hållbart alternativ, men det finns fler aspekter på hållbarhet än miljö/klimat.

4. Förhindra eller begränsa negativ påverkan

I detta steg av konsekvensanalysen införlivas iakttagelserna. Om upphandlande myndighet genom sitt inflytande kan förhindra eller begränsa den negativa påverkan ska den göra det.

Upphandlande myndighet kan använda sitt inflytande genom att ställa kvalificeringskrav, kriterier och särskilda kontraktsvillkor. Upphandlande myndighet kan också använda sitt inflytande genom att följa upp leverantörers arbete med mänskliga rättigheter, via egenrapportering, revisioner och leverantörsdialoger. Ett sätt att formalisera dialogen är att inkludera dialogfrågor i avtalet. Med dialogfrågor avses ett särskilt fokus på någon/några av de prioriterade riskerna.

Upphandlande myndighet kan vidare använda sitt inflytande genom att samverka nationellt med andra upphandlande myndigheter, liksom med myndigheter och inköpscentraler i EU.

Om upphandlande myndighet inte har något inflytande kan det finnas sätt att öka inflytandet, t.ex. genom att erbjuda kapacitetsuppbyggnad eller genom samarbete med andra aktörer.

4.1 Allvarlighetsbedömning

I detta steg av riskanalysen görs en bedömning av vilka risker som är mest allvarliga, då det inte är sannolikheten för att en risk inträffar som är avgörande för om den ska tas i beaktande utan hur allvarlig risken är. Upphandlande myndighet bör förhindra eller begränsa alla risker men om det är nödvändigt att prioritera bör myndigheten börja med den negativa påverkan som skulle bli mest allvarlig eller som inte skulle kunna gå att rätta till vid ett fördröjt bemötande. Det är alltså inte den risk som är lättast att åtgärda eller som är närmast i leveranskedjan som ska åtgärdas först, utan den risk som är mest allvarlig. Riskens allvarlighet är inte absolut utan ska jämföras med annan påverkan i det aktuella fallet. Fokus ska vara på den negativa påverkan som orsakar störst skada på *människor*.

Allvarlighetsbedömningen är en sammanslagning av riskens allvarlighetsgrad (vikten av påverkan), dess omfattning (antalet individer som är eller kommer att påverkas) och en bedömning av huruvida den negativa påverkan går att rätta till.

1. Konkretisera och för över de sakfrågor som identifierats ovan till nedanstående tabell.
2. Gör en bedömning av allvarlighetsgraden och färgmarkera (se instruktion nedan) därefter allvarlighetsgraden, omfattningen och om den negativa påverkan går att rätta till.
3. Ge respektive färg en siffra (se instruktion nedan).
4. Räkna ut totalen för respektive sakfråga. Risk med högst siffra är mest allvarlig.

	5
	4
	3
	2
	1

Se exemplen nedan.

Sakfråga	Allvarlighetsgrad (vikten av påverkan)	Omfattning (antalet individer som är eller kommer att påverkas)	Om den negativa påverkan går att rätta till
Inskränkningar av föreningsfriheten, organisationsrätten, rätten att förhandla kollektivt, strejkrätten	3 +	4 +	1 = 8
Oskäliga arbetsvillkor inklusive ofullständiga kontrakt, låga löner, oskälig övertid	3 +	4 +	1 = 8
Diskriminering i arbetslivet (anställning och yrkesutövning) utifrån kön, könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet/ minoritet/ migrantstatus, ålder, födelseort, fysik, hälsa	2 +	2 +	2 = 6
Hälsa- och säkerhetsrisker (giftiga material, ångor, damm, brandfarlig silangas)	3 +	4 +	3 = 10
Tvångsarbete (migranter)	4 +	4 +	3 = 11
Otillfredsställande levnadsstandard (miljö/hälsa) för omgivande samhällen inklusive arbetare och deras familjer på grund av utsläpp av bland annat kisel-tetraklorid, avfall, vattenföroreningar, påverkan på biologisk mångfald (t.ex. fisk)	4 +	4 +	3 = 11

Otillfredsställande levnadsstandard i mineralförsörjningskedjorna. Brytning av t.ex. koppar, nickel och zink är i vissa fall förknippad med minskad tillgång till vatten för lokala samhällen, ökning av gruvrelaterade sjukdomar och miljöföroreningar på grund av bristande avfallshantering (utsläpp av farliga material) etc.	4 +	4 +	3 = 11
Otillfredsställande levnadsstandard i mineralförsörjningskedjorna. Tvångsavisningar av lokal befolkning inkl. utebliven kompensation. Barn är särskilt utsatta, men deras behov beaktas sällan.	4 +	2 +	4 = 10
Inskränkningar i rätten till frihet och personlig säkerhet då brytning och produktion av mineraler såsom silver, nickel och koppar starkt förknippas med konflikter med ursprungsbefolkningar.	5 +	2 +	4 = 11

Är produkten/leverantörerna/branschen förknippade med så allvarlig negativ påverkan på mänskliga rättigheter att upphandlande myndighet bör överväga att inte ingå i en affärsförbindelse, oavsett vikten av affärsförbindelsen?

I detta beslut ska hänsyn tas både till hur viktig affärsförbindelsen är och allvarlighetsgraden i sig. En affärsförbindelse kan anses vara mycket viktig om den förser upphandlande myndighet med en produkt som är nödvändig för verksamheten och för vilken det inte finns några rimliga alternativ.

Nej, i så fall kan vi inte upphandla något alls från Kina.

Vilken badwill behöver upphandlande myndighet förbereda sig på och hur?

Om upphandlande myndighet väljer att gå in i en affärsförbindelse där den negativa påverkan på mänskliga rättigheter är allvarlig bör den kunna visa vad den gör för att begränsa påverkan samt vara beredd att acceptera alla konsekvenser – ekonomiska, rättsliga och anseendemässigt – av den fortsatta förbindelsen. Ta särskild hänsyn till om produkten är förknippad med symbolfrågor.

Främst relaterat till otillfredsställande levnadsstandard: Påverkan på omgivande samhällen i mineralförsörjningskedjorna, inklusive miljö- och hälsorisker, tvångsavvisningar och konflikter med lokalbefolkningar. Påverkan på omgivande samhällen (miljö/hälsa) i tillverkningsledet på grund av utsläpp av bland annat kisel-tetraklorid, avfall, vattenföroreningar etc.

4.2 Krav, kriterier och villkor

I detta steg av riskanalysen omvandlas de identifierade och prioriterade sakfrågorna till krav, kriterier och villkor. Kraven ska vara relevanta och möjliga att utvärdera samt följa upp. Kraven ska även vara proportionerliga och kopplade till upphandlingsföremålet. Följande frågor kan vara bra att ställa:

- Hur har andra upphandlande myndigheter ställt krav, kriterier och villkor?
- Hur ställer branschorganisationer krav?
- Finns det certifieringar eller standarder att använda?
- Ska det ställas högre krav, kriterier och villkor för en del av sortimentet?
- Ska villkoren utökas bortom uppförandekoden? Dvs. finns det några sakfrågor som särskilt behöver uppmärksammas i form av dialogfrågor?
- Kan särskilda kontraktsvillkor användas för att förbättra leverantörers arbete på sikt? Går det t.ex. att ställa krav på genomförande av ex antal revisioner per år, eller på att de ska uppnå certifieringar? Vilka incitament kan byggas in, såsom högre ersättning? Kan upphandlande myndighet ge stöd till hur företag kan hantera utmaningarna?
- Finns det ett behov av att ge leverantörer tillfälle att komma med synpunkter på kravspecificeringen och villkoren (extern remiss)?
- Hur mogen är branschen? Är detta ett lämplig testfall?

Vilken mognad har branschen/leverantörerna vad gäller mänskliga rättigheter?

- Mognad, driver frågorna själva
- Relativ mognad, intresse finns
- Ingen mognad, brist på intresse

Avtalsmässiga skyldigheter gäller endast mellan upphandlande myndighet och leverantören. För att säkerställa att leverantören identifierar, förhindrar, begränsar och åtgärdar negativ påverkan på mänskliga rättigheter i leveranskedjan kan dock villkoren fastställa en övergripande skyldighet att genomföra riskanalyser. Detta kan i sin tur leda till kaskadeffekter längre ner i leveranskedjan.

1. För över sakfrågorna i **prioriterad ordning** till nedanstående tabell.
2. Utveckla krav, kriterier och villkor.
3. Ange vad för slags krav det är (kvalificeringskrav/tilldelningskriterium).
4. Ange vilket typ av verifikat som krävs.
5. Ange om sakfrågan täcks av standardvillkoren samt om den lämpar sig som dialogfråga.

Sakfråga	Krav	Kvalificeringskrav/ utvärderings- kriterium	Verifikat	Avtalsvillkor	Lämplig som dialogfråga?
Inskränkningar i rätten till frihet och personlig säkerhet i mineral-försörjningskedjorna då brytning och produktion av mineraler såsom silver, nickel och koppar starkt förknippas med konflikter med lokala befolkningar, inklusive ursprungs-befolkningar. 11 p	<p>Krav på policy för konfliktmineraler</p> <p>De produkter anbudsgivaren offererar bör vara tillverkade av underleverantörer som har en implementerad policy för konfliktmineraler. Anbudsgivaren bör kunna inkomma med policyn på anmodan. Policyn ska vara baserad på OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas, alternativt på den kinesiska motsvarigheten Chinese Due Diligence Guidelines for Responsible Mineral Supply Chains.</p> <p>För att uppfylla ovanstående krav ska anbudsgivaren i fritextfältet eller i en bifogad bilaga ange hur detta krav säkerställs, t.ex. genom särskilda klausuler i underleverantörsavtal eller kontroller av underleverantörers policyer.</p>	Valbart utvärderings-kriterium (UM)	På anmodan: tillverkande företags policy för konfliktmineraler	Täcks av ramavtalsvillkoren (inklusive utökad skrivning)	Ja, se nedan

	Kopiera in eller bifoga avtalsformuleringar och rutiner.				
Otillfredsställande levnadsstandard i mineralförsörjningskedjorna. Brytning av t.ex. koppar, nickel och zink är i vissa fall förknippad med minskad tillgång till vatten för lokala samhällen, ökning av gruvrelaterade sjukdomar och miljöföroreningar på grund av bristande avfallshantering (utsläpp av farliga material) etc. 11 p	Se dialogfråga nedan	Kvalificeringskrav (SKI)	Inget, endast Ja/Nej svar	Täcks av ramavtalsvillkoren	Ja, se nedan
Otillfredsställande levnadsstandard (miljö/hälsa) för omgivande samhällen i tillverkningsledet, inklusive för arbetare och deras familjer, på grund av utsläpp av bland annat kiseltriklorid, avfall, vattenföroreningar, påverkan på biologisk mångfald (t.ex. fisk) 11 p	Se dialogfråga nedan	Kvalificeringskrav (SKI)	Inget, endast Ja/Nej svar	Täcks av ramavtalsvillkoren	Ja, se nedan

<p>Otillfredsställande levnadsstandard i mineralförsörjningskedjorna. Tvångsavvisningar av lokal (ursprungs)-befolkning inklusive utebliven kompensation. Barn är särskilt utsatta, men deras behov beaktas sällan. 10 p</p>	<p>Se dialogfråga nedan</p>	<p>Kvalificeringskrav (SKI)</p>	<p>Inget, endast Ja/Nej svar</p>	<p>Täcks av ramavtalsvillkoren</p>	<p>Ja, se nedan</p>
<p>Hälso- och säkerhetsrisker (giftiga material, ångor, damm, brandfarlig silangas) för arbetare i tillverkningsledet. 10 p</p>	<p>Krav på policy för hälsa och säkerhet</p> <p>De produkter anbudsgivaren offererar bör vara tillverkade av underleverantörer som har en implementerad policy gällande hälsa och säkerhet för arbetstagare i tillverkningsledet. Anbudsgivaren bör kunna inkomma med policyn på anmodan. Policyn bör följa OHSAS 18001/ISO 45001.</p> <p>För att uppfylla ovanstående krav ska anbudsgivaren i fritextfältet eller i en bifogad bilaga ange hur detta krav säkerställs, t.ex. genom särskilda klausuler i underleverantörsavtal eller kontroller av underleverantörers policyer.</p>	<p>Valbart utvärderingskriterium (UM)</p>	<p>På anmodan: tillverkande företags policy gällande hälsa och säkerhet</p>	<p>Täcks av ramavtalsvillkoren</p>	

	Kopiera in eller bifoga avtalsformuleringar och rutiner.				
Tvångsarbete (migranter) 9 p				Täcks av ramavtalsvillkoren	
Oskäligen arbetsvillkor inklusive ofullständiga kontrakt, låga löner, oskäligen övertid 8 p				Täcks av ramavtalsvillkoren	
Inskränkningar av föreningsfriheten, organisationsrätten, rätten att förhandla kollektivt, strejkrätten 8 p				Täcks av ramavtalsvillkoren	
Diskriminering i arbetslivet (anställning och yrkesutövning) utifrån kön, könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet/ minoritet/ migrantstatus, ålder, födelseort, fysik, hälsa 6 p				Täcks av ramavtalsvillkoren	

Frågor att tänka på innan upphandlingsdokumentet färdigställs, inför prövning och utvärdering:

- Finns det någon utvärderingsmodell som är bättre lämpad för att uppnå hållbarhetsmålen?
- Hur ska kriterierna viktas, mellan varandra och gentemot andra kriterier? Kan upphandlande myndighet använda viktningen för en successiv höjning av hållbarhetskraven?
- Bör upphandlande myndighet använda prisavdrag vid uppfyllande av hållbarhetskraven?

Dialogfråga

Står någon av de ovan identifierade riskerna ut? Är den av särskild relevans för upphandlingen? Överväg i så fall att formulera en dialogfråga som kan styra uppföljningsarbetet.

Dialogfrågan inkluderas som krav i upphandlingsdokumenten samt i avtalet.

Dialog och förbättringsarbete gällande risker för omgivande samhällen inklusive konfliktmineraller

SKL Kommentus Inköpscentral har för aktuell upphandling genomfört en riskanalys för mänskliga rättigheter (Human Rights Due Diligence; se bilaga X) i enlighet med [FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter](#). Analysen visar att flera av de mest allvarliga riskerna i leveranskedjan återfinns i omgivande samhällen.

Solcellerna innehåller ett flertal mineraler. Brytning av mineraler såsom koppar, nickel och zink är i vissa fall förknippad med minskad tillgång till vatten för lokala samhällen, ett ökat antal gruvrelaterade sjukdomar samt miljöföroreningar på grund av bristande avfallshantering (utsläpp av farliga ämnen etc.). Detta har negativ påverkan på omgivande samhällens rätt till hälsa och tillfredsställande levnadsstandard.

Även i tillverkningsledet påverkas hälsan och levnadsstandarden för de som bor i omgivande samhällen, vid utsläpp av t.ex. kiseltriklorid och avfall. Utsläppen leder till vattenföroreningar och risker för påverkan på den biologiska mångfalden. Fisk riskerar att dö ut, vilket har påverkan på samhällens försörjningsförmåga.

Brytning av mineraler såsom silver, nickel och koppar är dessutom starkt förknippade med konflikter med lokalbefolkningar, inklusive ursprungsbefolkningar. Avvisningar av människor från mark de brukat i generationer är inte ovanliga. Barn är särskilt utsatta vid avvisningar då deras behov sällan beaktas. I politiskt instabila områden kan mineralhandeln dessutom finansiera beväpnade grupper, driva tvångsarbete och andra kränkningar av mänskliga rättigheter samt stödja korrupktion och penningtvätt.

[OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas](#) är det globala ramverket för ansvarsfull hantering av leveranskedjan för mineraler. Ramverket har ett tillägg om tenn, tantal och volfram samt ett om guld, men är applicerbart på alla mineraler från områden i väpnad konflikt eller högriskområden. Ramverket har, i samarbete med China Chamber of Commerce of Metals, Minerals & Chemicals Importers & Exporters, anpassats till kinesiska företag och förhållanden genom antagandet av [Chinese Due Diligence Guidelines for Responsible Mineral Supply Chains](#). Då en stor andel solceller tillverkas i Kina innebär detta att

majoriteten av världens solcellsproducenter inte bara har internationella ramverk att förhålla sig till utan också kinesisk praxis.

Även leverantörer på det kommande dynamiska inköpssystemet har att förhålla sig till OECD:s ramverk, då dessa är del av leveranskedjan för mineraler. Detta inkluderar hantering av risker såsom tortyr, grym, omänsklig och förnedrande behandling, tvångsarbete, barnarbete, andra grova kränkningar av mänskliga rättigheter och övergrepp såsom utbrett sexuellt våld, krigsförbrytelser eller andra allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt, brott mot mänskligheten eller folkmord.

Enligt SKI:s avtalsvillkor ska leverantörer vid avtalsstart ha antagit rutiner för att regelbundet genomföra riskanalyser, det vill säga identifiera och prioritera aktuella och potentiella risker för brister i efterlevnaden av villkoren, innefattande en kartläggning av leveranskedjan med särskild hänsyn till högriskverksamheter. Särskilt ska mineraler från områden i väpnad konflikt eller högriskområden beaktas.

Med anledning av ovan identifierade risker är behovet stort att i riskanalysen titta på förhållandena utanför tillverkningsanläggningen och bortom förstaledsleverantören. SKI kommer därför att under avtalstiden bedriva en aktiv dialog med leverantörerna med målsättningen att minska riskerna för påverkan på omgivande samhällen.

Anbudsgivaren ska vara en aktiv dialogpartner i dessa frågor under hela avtalstiden.

Accepteras (Ja/Nej)

Uppföljningsplan

Uppföljningen kommer att underlättas om hållbarhetsfrågorna är del av uppstartsmötet, då detta ger upphandlande myndighet en chans att förklara för leverantörerna vad som förväntas av dem.

Upphandlande myndighet kan även, om så är lämpligt, delge leverantörerna riskanalysen. Detta för att förklara vad bedömningen är baserad på men också för att visa exempel på hur de själva kan arbeta med riskanalyser – utan att för den skull behöva bekosta dyra system eller konsulter.

Det är även lämpligt att hållbarhetsfrågorna finns med vid regelbundna leverantörsmöten, antingen vid alla eller vid ett särskilt möte som fokuserar på just hållbarhet. Om en dialogfråga har tagits fram, kommer denna styra både uppstartsmöte, egenrapportering, revisioner och leverantörsmöten.

Följ i planen för uppföljning nedan.

Aktivitet	Månad/år
Uppstartsmöte	
Egenrapportering	
Revision (kontor och fabrik)	
Leverantörsmöte 1 (6 mån)	
Leverantörsmöte 2 (12 mån)	

Leverantörmöte 3 (18 mån)	
---------------------------	--